

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

**Provozně ekonomická fakulta
Katedra obchodu a financí**

Bakalářská práce

**BEZHOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ
INSTRUMENTY V ZAHRANIČNÍM
PLATEBNÍM STYKU**

Autor bakalářské práce: Veronika Vávrová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Daniela Pfeiferová

© 2010 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Bezhotovostní platební instrumenty v zahraničním platebním styku" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25.3.2010

.....
Veronika Vávrová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat paní Ing. Daniele Pfeiferové za trpělivost a odbornou pomoc při zpracování mé bakalářské práce a dále pak panu Ing. Václavu Šubrtovi, CSc. za odbornou konzultaci.

BEZHOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ INSTRUMENTY **V ZAHRANIČNÍM PLATEBNÍM STYKU**

CASHLESS PAYMENT INSTRUMENTS IN CROSS- BOARDER PAYMENT

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá bezhotovostními platebními instrumenty v souvislosti s jejich využitím v zahraničním platebním styku. Práce hodnotí jejich klady a zápory a míru zajištění včasné úhrady pohledávek dodavatele.

Dále je zde porovnána nabídka platebních instrumentů vybraných bank a nákladů, které vyplývají z využívání bankovních služeb, týkajících se zprostředkování realizace platby pomocí vybraného platebního instrumentu.

Klíčová slova:

Dokumenty v platebním styku, SWIFT, korespondenční banka, hladké platy, platební karty, šeky, směnky, dokumentární akreditiv, dokumentární inkaso, poplatky za služby

Summary

This bachelor thesis concerns itself with cashless payment tools within the context of their use in an international system of payments. We point out their pros and cons and the degree of securing a timely payment of the supplier's receivables.

Further on, we compare the offer of payment tools of selected banks and the costs arising from the use of bank services related to the payment realization mediation through the chosen payment tool.

Key words:

Documents in a system of payments, SWIFT, a correspondent bank, swift payments, credit cards, cheques, bills of exchange, documentary letters of credit, documentary collections, service fees.

OSNOVA

1. ÚVOD	4
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	4
3. LITERÁRNÍ REŠERŽE ZAMĚŘENÁ NA CHARAKTERISTIKU A ROZDĚLENÍ INSTRUMENTŮ BEZHOTOVOSTNÍHO PLATEBNÍHO STYKU DO ZAHRANIČÍ	5
3.1 Potenciální rizika při provádění obchodní činnosti mající vliv na včasnost úhrady pohledávek jeho odběrateli	5
3.2 Mezinárodní pravidla pro platy	6
3.3 Zúčtování mezinárodních platebních transakcí.....	8
3.4 Mezinárodní telekomunikační síť SWIFT	9
3.4.1 Swiftové zprávy	10
3.5 Dokumenty využívané v platební styku	11
3.6 Mezinárodní výkladová pravidla INCOTERMS	15
3.7 Bezhotovostní platební instrumenty.....	16
3.7.1 Platební karty	16
3.7.2 Hladké platy	18
3.7.3 Šeky.....	19
3.7.4 Směnky.....	21
3.7.5 Dokumentární inkaso	23
3.7.6 Dokumentární akreditiv	26
4. POROVNÁNÍ NABÍDKY PLATEBNÍCH INSTRUMENTŮ U VYBRANÝCH BANK	31
5. ZÁVĚR	37
6. SEZNAM LITERATURY	38
6.1 Odborné publikace	39
6.2 Internetové odkazy.....	39

7. PŘÍLOHY	41
7.1 Příloha č. 1 – Vzor směnky vlastní	41
7.2 Příloha č. 2 – Vzor směnky cizí	42
7.3 Příloha č. 3 – Příklad kanadského šeku	42
7.4 Příloha č. 4 – Formulář na dokumentární inkaso od ČSOB, a. s.	43
7.5 Příloha č. 5 – Formulář na dokumentární akreditiv od ČSOB, a. s.	44
7.6 Příloha č. 6 – Formulář na žádost o obstarání inkasa směnky od ČSOB, a. s.	45

1. ÚVOD

V posledních letech došlo k výraznému nárůstu obchodních operací mezi tuzemskými dodavateli či odběrateli s obchodními partnery ze zahraničí. Uzavírá se stále více obchodních kontraktů souvisejících s nákupem a prodejem zboží či služeb probíhajících v rámci dvou i více států.

Stejně jako při uskutečňování tuzemského obchodu tak i v rámci zahraničních obchodních operací se dodavatel snaží získat včas a ve sjednané výši úhradu své pohledávky vzniklé v návaznosti na splnění jeho závazku vůči odběrateli, jak by mělo vyplívat ze smluvních podmínek kontraktu.

Stále častěji však dochází z různých důvodů k opožděné nebo částečné, či dokonce k neuhrazení pohledávky za poskytnuté zboží či služby. Těmto nepříznivým jevům však lze předejít zvolením vhodného platebního instrumentu, na kterém se obchodní partneři domluví a začlení ho do podmínek své obchodní smlouvy.

Nejen dodavatel ale i odběratel si tak mohou zajistit splnění závazku protistrany, a nebo tak alespoň minimalizovat ztrátu vzniklou neplněním dojednaných podmínek obchodním partnerem.

Lze říci, že zvolené téma je aktuální mj. s přihlédnutím ke skutečnosti, že v současné ekonomické krizi i jeden podnikatelský subjekt, který je neschopný splácet své závazky, může způsobit neplacení závazků dalších subjektů vedoucích až k celkové platební neschopnosti řady firem.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem této práce je popsat a porovnat vlastnosti a možnosti vybraných bezhotovostních platebních instrumentů, které mohou napomoci k hladkému průběhu obchodních operací, jenž probíhají v rámci jedné nebo i více zemí, a zároveň také porovnat přehled služeb, které banky v souvislosti s platebními instrumenty poskytují.

Na základě stanoveného cíle byla vybrána odborná literatura a jiné zdroje, ze kterých bylo možno čerpat informace, týkající se jednotlivých bezhotovostních platebních instrumentů.

Dle těchto informačních pramenů byla popsána pozitiva a negativa daných instrumentů a zejména pak míra jejich spolehlivosti pro účely dosažení včasné úhrady pohledávky dodavatele.

Dále byly vybrány čtyři tuzemské banky, u kterých byla srovnávána nabídka platebních instrumentů a především byla porovnána výše poplatků za vybrané služby dle aktuálních sazebníků jednotlivých bank.

3. LITERÁRNÍ REŠERŽE ZAMĚŘENÁ NA CHARAKTERISTIKU A ROZDĚLENÍ INSTRUMENTŮ BEZHOTOVOSTNÍHO PLATEBNÍHO STYKU DO ZAHRANIČÍ

3.1 Potenciální rizika při provádění obchodní činnosti mající vliv na včasnost úhrady pohledávek jeho odběrateli

Při provádění obchodních operací vzniká řada rizik jak pro prodávajícího tak i pro kupujícího, která mají často bezprostřední dopad na hladký průběh úhrady pohledávek. Mezi významná rizika, která musí vzít do úvahy především subjekt obchodující se zahraničím, patří zejména:

- komerční rizika, vyplývající z nesplnění smluvních podmínek kontraktu obchodními partnery;
- tržní rizika, která představují výraznou změnu výchozích tržních podmínek v daném oboru podnikání a tím i snížení jistoty návratnosti pohledávek;
- rizika kurzová, jenž jsou spojena s dodáním zboží nebo služeb v cizí měně;
- teritoriálně politická rizika, která vyplývají z nestabilního ekonomického, ale i politického vývoje jednotlivých světových regionů, vedoucí mimo jiné k omezení devizových úhrad do zahraničí.

Výše uvedená rizika lze do určité míry eliminovat tím, že:

- před jednáním o prodeji dodavatel usiluje o získání relevantních informací o odběrateli a teritoriu, na které vstupuje. Je mimo jiné vhodné získat relevantní informace o možnostech pojištění obchodních rizik při vývozu, a to nejlépe přímo u specializované pojišťovny;
- před uzavřením kontraktu konzultuje dodavatel s bankovními odborníky případná kurzová rizika a možnosti využití vhodných platebních instrumentů a zajištění proti nepříznivým pohybům kontraktačních měn. Kurzová rizika lze minimalizovat např. termínovaným nákupem deviz a jiných derivátů (podle nabídky banky) nebo devizových inkasem (inkasem cizí měny z prodeje zboží), případně připojištěním proti kurzovému riziku;
- dodavatel též zváží využití některé z forem operací na devizových trzích, jako jsou například forwardové obchody, opce, swapy apod.
- dodavatel může rizika neplacení snížit také tím, že postoupí své pohledávky firmám provádějícím faktoringové nebo forfaitingové operace;
- dodavatel bude rovněž brát zřetel také na hodnocení svých obchodních partnerů, které vydávají renomované ratingové agentury;
- v rámci kontraktačních jednání bude kladen důraz také na zvolení odpovídajícího druhu dopravy z hlediska příslušného platebního instrumentu.

3.2 Mezinárodní pravidla pro platby

Pravidla pro platby zahrnují tyto předpisy:

Zákony

- Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku
- Zákon č. 285/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku

Vyhlášky

- Vyhláška č. 32/2010 Sb. ze dne 18. ledna 2010 , **o platebních systémech s neodvolatelností zúčtování**
- Vyhláška č. 374/2009 Sb. ze dne 23. října 2009 , **o výkonu činnosti** platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu

- Tiskopisy žádostí a oznámení
- Vyhláška č. 375/2009 Sb. ze dne 23. října 2009 , o **předkládání informací** platebními institucemi, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a institucemi elektronických peněz České národní bance
- Vyhláška č. 62/2004 Sb. ze dne 2. února 2004, kterou se stanoví způsob **provádění platebního styku mezi bankami**, zúčtování na účtech u bank a technické postupy bank při opravném zúčtování
 - Příloha č. 1 k vyhlášce č. 62/2004 - **Algoritmus kontroly** pro účely **zajištění jednotlivých částí čísla** účtu v bankovním spojení v tuzemském platebním styku
 - Příloha č. 2 k vyhlášce č. 62/2004 - **Vzorové texty** pro označení položek v bankovním platebním styku

Úřední sdělení

- Úřední sdělení České národní banky ze dne 10. listopadu 2009 k ustanovení § 116 odst. 1 zákona o platebním styku týkající se ztráty z neautorizované platební transakce, kterou nese plátce
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 27. října 2009 o zrušení některých úředních sdělení České národní banky
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 7. července 2008 , jímž se oznamuje praxe České národní banky k **výpisu nebo opisu z evidence Rejstříku trestů**
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 25. února 2004 k vyhlášce č. 62/2004 Sb., kterou se stanoví způsob **provádění platebního styku mezi bankami**, zúčtování na účtech u bank a technické postupy bank při opravném zúčtování

Předpisy EU vztahující se k platebnímu styku

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 ze dne 16. září 2009 o **přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení (ES) č. 2560/2001**
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006 ze dne 15. listopadu 2006 o **informacích o plátcích doprovázejících převody** peněžních prostředků
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o **platebních službách na vnitřním trhu**

- Výsledek **veřejné konzultace** k transpozici Směrnice o platebních službách na vnitřním trhu
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o **přístupu k činnosti institucí elektronických peněz**, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES
- Legislativa platebního styku na stránkách Evropské komise

Společné doporučení ČNB a ČBA

- Zadávání symbolů platebního styku při platbách ze zahraničí ¹

3.3 Zúčtování mezinárodních platebních transakcí

Bezhotovostní platební styk, který je obvykle prováděn zúčtováním oboustranných či vícestranných závazků a pohledávek se nazývá clearing. Tento platební styk funguje mezi bankami. K tomu, aby mohla být banka zapojena do clearingové zúčtování, musí mít v clearingovém centru svůj clearingový účet.

Pro uskutečňování mezinárodního platebního styku musí banky disponovat odpovídajícími kontakty se zahraničím. Některé banky zřizují v zemích svého zájmu (i zájmu svých klientů) nebo ve významných finančních centrech vlastní pobočky či dceřiné banky a v daném teritoriu operují jejich prostřednictvím. Tradiční přístup bank k mezinárodnímu zúčtování je navazování tzv. korespondenčních vztahů s místními bankami v zahraničí. Jde o dvoustranné mezibankovní vztahy, při kterých si banky vzájemně poskytují určité služby a vzájemně si vedou účty. Banka tak zřizuje u korespondenčních bank v zahraničí své účty vedené v cizích měnách, tzv. účty nostro (= naše účty), na kterých udržuje zůstatky v příslušných měnách. Umožňuje také korespondenčním bankám, aby zřizovaly u ní své účty vedené zpravidla v měně domácí, a tyto účty označuje jako účty loro (= jejich). Systém účtů nostro a loro umožňuje převody peněžních částek mezi bankami v rámci mezinárodního bezhotovostního platebního styku. Klientům, kteří uskutečňují převody finančních prostředků v mezinárodním měřítku, přináší banka s rozsáhlými korespondenčními vztahy řadu

¹ Souhrnný přehled předpisů za zdrojů České národní banky
http://www.cnb.cz/cs/legislativa/predpisy_CNB/platebni_styk/index.html

výhod. Projevují se většinou ve větší rychlosti a operativnosti při mezinárodním zúčtování.

Větší efektivitu při provádění mezibankovního platebního styku však přinášejí zúčtovací centra. Systémy pro mezibankovní zúčtování se vytvářejí jednak na úrovni národní pro vnitrostátní zúčtování, jednak na úrovni mezinárodní pro zúčtování přeshraniční. Jedno z nejvýznamnějších center představuje platební systém TARGET (Transeuropean Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system), uvedený do provozu spolu se zavedením eura jako systém mezibankovního zúčtování velkých částek. Je provozován Evropskou centrální bankou a jeho účastníky jsou banky centrální i komerční. Využívání zúčtovacích center na mezinárodní úrovni umožňuje bankám snižovat počet účtů vedených u korespondenčních bank.²

3.4 Mezinárodní telekomunikační síť SWIFT

SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication – Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční telekomunikaci) vznikla v r. 1973 v Belgii s cílem provozovat mezinárodní přenos dat mezi bankami elektronickými prostředky. Společnost byla založena podle belgických zákonů jako družstvo ve vlastnictví 239 členských bank z vyspělých zemí Evropy a severní Ameriky. Systém SWIFT byl ale uveden do provozu až o čtyři roky později, kdy se podařilo sjednotit a standardizovat mezibankovní komunikaci a umožnit tak přenos dat mezi bankami a dalšími finančními institucemi s důrazem na bezpečnost a spolehlivost. V tu dobu počet členských bank vzrostl na 586.³

V současné době se na tomto systému podílí několik tisíc bank a jejich počet neustále roste. SWIFT se tak stává nezbytným pro všechny banky, které ve své činnosti přikládají význam mezinárodnímu platebnímu styku.

Zapojení se do této telekomunikační sítě přináší efektivnější využití finančních prostředků, snížení rizika při přenosu zpráv, přímý přístup k finančním institucím na

² Hana Machková, Eva Černošávková, Alexej Sato a kolektiv, *Mezinárodní obchodní operace*, Grada Publishing - 4., aktualizované vydání, únor 2007, str. 33

³ Schlossberger, O., Soldánová, M., *Platební styk*, Bankovní institut, a. s. – třetí přepracované a doplněné vydání, Praha, květen 2005, str. 286 - 287

celém světě, snížení nákladů na přenos a také zvýšení produktivity zpracování finančních informací díky automatizaci.

3.4.1 Swiftové zprávy

Swiftovými zprávami je nazýván přenos dat a informací prostřednictvím swiftové sítě. Pro vzájemnou komunikaci je zvolen společný mezinárodní jazyk angličtina. Vzájemná výměna kódovaných klíčů mezi jednotlivými bankami a zakódování zpráv zajišťuje jejich ochranu.

Členění swiftových zpráv

Mezinárodně platný standardizovaný systém členění swiftových zpráv rozlišuje zprávy podle jejich účelu a funkce do jednotlivých kategorií, skupin a typů. Každá swiftová zpráva se označuje písmeny **MT** a třemi numerickými znaky: **MT x y z**, kde **x** je kategorie zprávy, **y** je skupina zprávy a **z** značí typ zprávy.⁴

Kategorie zprávy

Kategorie zprávy představuje účel nebo předmět obchodu, kterého se týká. Swiftové zprávy se člení do jedenácti kategorií:

- 0** Systémové zprávy (System Messages);
- 1** Úhrady klientů a úhrady šeků (Customer Transfers, Cheques);
- 2** Mezibankovní převody (Financial Institution Transfers);
- 3** Konverze a operace na peněžních trzích (Foreign Exchange, Money Markets and Derivatives);
- 4** Inkasa a Cash Letters (Collections and Cash Letters);
- 5** Operace s cennými papíry (Securities);
- 6** Drahé kovy a komodity (Precious Metals and Syndications);
- 7** Dokumentární akreditivy a záruky (Documentary Credits, Guarantees);
- 8** Cestovní šeky (Travellers Cheques);
- 9** Zprávy o zůstatcích, výpisy, avíza o změnách sazeb, žádosti a statusy (Cash Management, Customer Status);
- X** Společné informace (Common Group Messages).

⁴ Schlossberger, O., Soldánová, M., *Platební styk*, Bankovní institut, a. s. – třetí přepracované a doplněné vydání, Praha, květen 2005, str. 293

Tyto kategorie zpráv lze rozdělit do tří základních druhů podle účelu jejich využití:

- **systemové** – swiftové zprávy (kategorie MT 0), které jsou vyměňovány mezi swiftovou sítí a uživatelem sítě a vztahují se k odesilateli nebo příjemci zprávy, k různým technickým aspektům či adresám;
- **finanční** – swiftové zprávy (kategorie MT 1 – 9), kterými se provádějí finanční transakce mezi uživateli;
- **služební** – (řídící) zprávy, které se používají pro řízení systému nebo potvrzování zpráv.

Obsah každé **swiftové zprávy** je uspořádán do pěti bloků, z nichž pouze první je povinný pro všechny zprávy, ostatní jsou nepovinné a závisí na druhu zprávy a jejím použití. Zpráva se tedy skládá ze záhlaví (první tři bloky – identifikace odesílající banky nebo finanční instituce, vstupní pořadové číslo swiftové zprávy, typ zprávy, její priorita a identifikaci adresáta), samotného textu zprávy (čtvrtý blok – pole pevné nebo proměnné délky, která mají standardizované formáty jejich použití je buď povinné, nebo nepovinné; pro tuto část je definováno cca 95 textových polí, která jsou seskupena do devíti skupin) a z tzv. traileru (pátý blok – obsahuje technické informace).⁵

Swiftová adresa slouží k identifikaci příjemce a odesilatele v záhlaví zprávy a také k identifikaci swiftových bank. Swiftová adresa konkrétní banky je osmi nebo jedenáctimístná a skládá se z těchto kódů:

- **kódu banky,**
- **kódu země,**
- **kódu místa,**
- **kódu pobočky.**

Všechny swiftové adresy jsou publikovány ve swiftovém adresáři buď na elektronických nosičích či v tištěné podobě.

3.5 Dokumenty využívané v platebním styku

Při provádění obchodních operací jsou používány různé druhy dokumentů, které hrají významnou roli i v platebním styku a bezpečném zajišťování úhrady pohledávek. Dokumenty používané při dokumentárních platbách neboli v rámci dokumentárních

⁵ SWIFT User handbook, září 2003

platebních instrumentů jsou předkládány zpravidla bankám, v ostatních případech jsou dokumenty zasílány zpravidla přímo kupujícímu.

Dokumenty můžeme členit z různých hledisek:

1) podle jejich *charakteru* na:

- **dispoziční** – dá se říci, že jsou to cenné papíry, neboť představují zboží v něm uvedené. Majitel takového dokladu je oprávněn tímto zbožím disponovat. Převede-li jej na někoho, převádí tím na něho i vlastnictví tohoto zboží.
- **legitimační** – tyto dokumenty dokládají určité plnění (např. odeslání zboží na určitou adresu) nebo se jimi odesílatel prokazuje dopravci, chce-li provést např. změnu přepravní smlouvy apod.

2) podle jejich *funkce* na:

- **inkasní** – po předložení těchto dokumentů dodavatelem zboží bance, inkasuje prodávající jejich protihodnotu u kupujícího bez ohledu na to, zda se jedná o faktury, dopravní, pojišťovací nebo pomocné dokumenty.
- **dopravní:**
 - **konosament** – jedná se o potvrzení dopravce o převzetí zboží k přepravě a závazek vydat jej v přístavu určení proti vrácení konosamentu příjemci zboží nebo na jeho řad. Tento dokument je obchodovatelným cenným papírem představujícím vlastnictví ke zboží, které je v něm uvedeno;
 - **vydací list** – příkaz provozovateli lodí nebo skladišti vydat příjemci přepravené nebo skladované zboží
 - **železniční nákladní list** – dokládá uzavření přepravní smlouvy v železniční dopravě. Tato smlouva je uzavřena převzetím zásilky železnicí;
 - **potvrzení prvního lodního důstojníka o převzetí zásilky k přepravě** – bývá obvykle vyhotovován ve dvou exemplářích, z nichž jeden zůstává dopravci a druhý obdrží náloďovatel, aby si mohl vyžádat od dopravce nebo jeho agenta konosament proti současnému vrácení tohoto exempláře;

- **řiční náložní list** – představuje cenný papír, který obsahuje závazek dopravce vydat zásilku převzatou k přepravě tomu, kdo předloží tento doklad a potvrdí na něm přijetí zásilky;
 - **silniční nákladní list** – bývá vystavován pro dopravu prováděnou přepravci nákladními auty po silnicích. Není převoditelný.
 - **letecký nákladní list** – je neobchodovatelný přepravní doklad o uzavřené přepravní smlouvě v letecké přepravě mezi dopravcem a odesílatelem;
 - **speditérské potvrzení** – z hlediska dokumentárních obchodních operací mají největší význam potvrzení speditéra (zasílatele) o neodvolatelném odeslání zboží a potvrzení speditéra o převzetí zboží. Jsou pouze dokumenty legitimačními, protože speditér sám dopravu nevykonává, pouze ji obstarává.⁶
 - **poštovní podací lístek**
 - **dokumenty kombinované přepravy** – využívají se v mezinárodním obchodě ve spojení s kombinovanou dopravou;
- **skladovací** – vystavují je skladovatelné při uskladnění zboží.
- **potvrzení o převzetí zboží k uskladnění** – je neobchodovatelným dokladem, který svědčí pouze o převzetí zboží k uskladnění za stanovených podmínek. Zboží je vydáno proti předložení tohoto potvrzení.
 - **skladní list** – je obvykle převoditelným cenným papírem, který umožňuje obchodovat s uskladněným zbožím bez jeho fyzického přemístění. Uskladněné zboží je skladovatelem vydáno pouze proti vrácení originálu skladního listu oprávněným majitelem.⁷
- **pojišťovací:**

⁶ Marvanová, M., Houda, M. a kolektiv, *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995, str. 45

⁷ Marvanová, M., Houda, M. a kolektiv, *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995, str. 46

- **pojistka** – je dokladem o uzavření pojistné smlouvy, která obvykle vzniká přijetím pojistného návrhu pojistníka pojišťovnou. Pojistka vyjadřuje závazek pojišťovny nahradit škodu způsobenou nahodilou událostí pojistníkovi nebo třetí osobě, v jejíž prospěch byla pojistná smlouva uzavřena, nebo na jejich řad. Při přepravě lze zboží pojistit jednotlivou nebo hromadnou generální pojistkou.⁸
- **pojistný certifikát** – vystavuje pojišťovna pro jednotlivé dopravy zboží pojištěného na základě hromadných pojistek, protože se vyžaduje doklad o pojištění, ze kterého by bylo zřejmé, která rizika u kterých zásilek a na jakou cestu jsou pojištěna;⁹
- **protokol o škodě** – je zápis o škodě, který je nutné vyhotovit v případě, že došlo ke škodě;

➤ **pomocné:**

- **konzulární faktura** – je doklad, který je požadován k celnímu projednání zboží vedle obchodní faktury při dovozu do některých zemí. Účelem této faktury je usměrnit údaje dodavatele, aby se zjednodušilo proclení a sjednotila data potřebná pro proclení;
- **celní faktura** – je kombinovaný doklad, který se v některých zemích vyžaduje k celnímu projednání dováženého zboží;
- **osvědčení o původu** – je doklad, v němž příslušný orgán potvrzuje, odkud pochází vyvážené zboží;
- **zdravotní osvědčení ve formě veterinárního, fytopatologického a dezinfekčního osvědčení** – dokládá, že zvířata, maso a masné výrobky, respektive rostliny nebo jejich části a případné balící materiály rostlinného původu jsou prosty jakýchkoli choroboplodných zárodků škůdců a chorob;

⁸ Marvanová, M., Houda, M. a kolektiv, *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995, str. 47

⁹ Marvanová, M., Houda, M. a kolektiv, *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995, str. 47

- **osvědčení o kontrole zboží** – vystavuje kontrolní společnost o výsledku kontroly zboží provedené na příkaz prodávajícího nebo kupujícího;
- **osvědčení o jakosti** – se vystavuje na základě zkoušky provedené kontrolními institucemi, jejímž předmětem je určitá požadovaná jakost dodávaného zboží;
- **vážní list** – osvědčuje hmotnost zásilky;
- **balicí list** – vystavují dodavatelé za účelem zajistit snadný přehled obsahu jednotlivých beden, balíků apod.;
- **osvědčení o přechodu zboží přes hranice** – je dokladem, že zásilka překročila hranice vývozního státu;
- **specifikace** – je listina, ve které se podrobně popíše jednotlivé položky, ze kterých se zásilka skládá.¹⁰

3) podle *způsobu vyhotovení*:

- **originály**
- **duplikáty**
- **kopie**
- **náhradní dokumenty**
- **opisy**

4) podle *obsahu*:

- **čisté**
- **se závadami**

5) podle *inkasních pravidel*:

- **finanční dokumenty**
- **obchodní dokumenty**

3.6 Mezinárodní výkladová pravidla INCOTERMS

¹⁰ Marvanová, M., Houda, M. a kolektiv, *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995, str. 48 - 49

Tento soubor pravidel je připravován a vydáván Mezinárodní obchodní komorou v Paříži. Tato pravidla slouží k odstranění nejistoty, týkající se odlišných výkladů různých dodacích doložek v různých zemích.

Pravidla INCOTERMS jsou vydávána již od roku 1936. Od tohoto roku až po současnost byla pravidla několikrát pozměňována a doplňována o dodatky. Vydáním nové verze však pravidla starší verze nezanikají.

INCOTERMS nepatří mezi právní normy. Stávají se závaznými pouze v případě, že se na ně strany kupní smlouvy výslovně odvolají v textu smlouvy. Využitím těchto pravidel je řešena pouze otázka přechodu nákladů a rizik z prodávajícího na kupujícího.

INCOTERMS 2000 obsahují celkem třináct doložek členěných do čtyř skupin podle počátečního písmena jednotlivých doložek – E (ex), F (free), C (cost, carriage), D (delivered). U prvních tří skupin přechází povinnosti z prodávajícího na kupujícího při odeslání zboží a u čtvrté skupiny až při dodání zboží.

Skupina E znamená, že povinností prodávajícího je připravit zboží ve svém objektu k odebrání. U skupiny F má prodávající dodat zboží dopravci, kterého určuje kupující. Skupina C obsahuje doložky, podle nichž prodávající zajišťuje přepravní smlouvu, ale nenese rizika ztráty nebo poškození, k nimž dojde po naložení a odeslání zboží. U skupiny D nese prodávající všechny výlohy a rizika až do země určení.¹¹

3.7 Bezhotovostní platební instrumenty

3.7.1 Platební karty

Platební karty jsou nástroj k bezhotovostní platbě, který banky nejčastěji vydávají fyzickým i právnickým osobám.

Druhy karet

Platební karty lze dělit z mnoha **různých hledisek** dle:

- způsobu zúčtování

¹¹ Machková, H., Černošlávková, E., Sato, A. a kolektiv, *Mezinárodní obchodní operace*, Grada Publishing – čtvrté aktualizované vydání r. 2007

- způsobu provedení
- vydávající asociace
- použitelnosti
- technologie

Základním kritériem při členění karet je tzv. **způsob zúčtování**, podle kterého lze platební karty rozdělit na:

- **Debetní** - jedná se o kartu, kterou lze platit u obchodníka nebo vybírat z bankomatu, pokud je na účtu, ke kterému byla karta vydána, dostatek peněz. K zúčtování dochází většinou chvíli po provedené transakci maximálně několik dní či týden. Banka odečte danou sumu přímo z účtu klienta.
- **Kreditní** - kartou lze nakupovat zboží nebo služby na úvěr. K zúčtování dochází až po určité bankou stanovené době. Úvěr se čerpá prostřednictvím revolvingového (opakujícího se) úvěrového limitu, který se obnovuje automaticky po splacení dlužné částky. Banky stanovují minimální výši splátky úvěru (obvykle 5 - 10 % z dlužné částky) a úvěrový limit (podle bonity klienta).
- **Charge** – fungují obdobně jaké kreditní karty. Charge kartou však nelze nakupovat na úvěr. Při zúčtování, které je stanovené k určitému datu (obvykle 14 - 30 dní), musí být jednorázově splacena celá dlužná částka. Z čerpané částky není účtován žádný úrok.
- **Nákupní úvěrové** – jedná se o kreditní karty, které vydávají nebankovní instituce.

Dále lze platební karty členit **podle použitelnosti** takto:

- **domácí (tuzemské) karty** - pro výběr v bankomatech a platbu v obchodech na území domácí země.
- **mezinárodní karty** - rozšířená platnost karty nejen pro tuzemsko, ale i pro zahraničí.

Podle způsobu provedení se karty rozdělí na:

- **Embosované** – jedná se o platební karty s tzv. reliéfním (plastickým) písmem. Karty umožňují nakupovat i v prodejnách, které nejsou vybaveny elektronickým

terminálem. Obchodník používá tzv. žehličku (imprinter - mechanický snímač), která sejme otisk všech údajů vyražených na kartě a zákazník údaje potvrdí svým podpisem. Na základě toho pak obchodník zúčtuje platbu. Embosované karty lze používat na více místech než karty elektronické.

- **Elektronické** – nejčastěji používané karty. Banky je většinou vydávají k účtu zdarma. Jsou určeny především k výběrům z bankomatu a pro platby u obchodníků, kteří mají elektronický platební terminál. Nevýhodou je jejich zatím omezená použitelnost u plateb v prodejnách.

V zahraničí je **výhodnější kartou platit než vybírat z bankomatu**. Za platbu u obchodníka si banka zpravidla nic neúčtuje, zatímco při výběru peněz z bankomatu se v zahraničí zaplatí dosti vysoký poplatek. Banky totiž stanovují minimální částku, která bude stržena nebo je stanoveno určité procento z vybírané částky (např. 100 Kč + 0,5 % u ČS). Transakce, které jsou provedeny v jiných měnách než v USD či EUR (záleží na bance), jsou nejprve přepočteny na tyto měny a teprve následně se provede přepočet do českých korun kurzem platným k datu zúčtování bance.

Největší asociace platebních karet jsou Diners Club, Visa, MasterCard, American Express, JCB ad.

3.7.2 Hladké platby

Obchodní platby vyplývají z přímého uskutečňování obchodních transakcí.

Prováděním mezinárodních hladkých platů jsou pověřovány pouze banky s oprávněním provádění devizových úhrad do zahraničí. Tyto podmínky upravuje devizový zákon.

Tento platební instrument je výhodný především z hlediska nízkých nákladů.

Druhy hladkých platů:

Z pohledu banky provádějící hladký plat rozlišujeme:

1. došlé hladké platby
2. vyšlé hladké platby

Z pohledu klienta banky jsou:

1. došlé hladké platby obchodní povahy

2. vyšlé hladké platy obchodní povahy¹²

Banka provádějící hladký plat na základě klientova příkazu, který je podložen krytím prostředků požádá svého zahraničního korespondenta (tj. banku, u které má veden svůj účet, nebo banku, na jejíž jméno vede účet ve svých knihách), aby na vrub jejího účtu vyplatila nebo jinak uhradila příslušnou částku příjemci.

Banka příjemce po ověření platnosti příkazu provede výplatu příjemci.¹³

Partneři si sjednávají placení formou hladkého platu v následujících případech:

- po uskutečnění dovozu – tento způsob je výhodný pro dovozce; zboží již obdržel, mohl si je prohlédnout, placení bylo odloženo, předpokladem je důvěra obchodních partnerů
- placení předem – tento způsob je důkazem nedůvěry partnerů, zboží je odesláno až po obdržení platu¹⁴

3.7.3 Šeky

Šek je cenný papír, který plní funkci platebního nástroje. Lze jej charakterizovat jako bezpodmínečný platební příkaz, který výstavce dává svojí bance (šekovníkovi), aby z jeho účtu uhradila majiteli šeku určitou peněžitou částku. V České republice upravuje šeky po právní stránce zákon směnečný a šekový č. 191/1950 Sb.

Šek musí být sepsán písemně a obsahovat všechny zákonem předepsané náležitosti, ty jsou v zákoně směnečném a šekovém vymezeny takto:

1. označení, že jde o šek, v textu listiny a v jazyce, v němž je listina sepsána;
2. bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu;
3. jméno toho, kdo má platit (šekovníka);
4. údaj o místě, kde má být placeno (pokud místo není výslovně uvedeno, potom je šek splatný v místě uvedeném u jména šekovníka);

¹² Hospodářská komora vydala ve vydavatelství PP Agency, *Hladké platy v mezinárodním platebním styku* – 1995, str. 4-5

¹³ Marvanová, M., Houda, M. a kolektiv, *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995, str. 52

¹⁴ Marvanová, M., Houda, M. a kolektiv, *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995, str. 55

5. datum a místo vystavení šeku (pokud není uvedeno místo vystavení, je pokládáno za místo vystavení místo uvedené u jména výstavce);
6. podpis výstavce.

Pokud by listina neobsahovala některou podstatnou náležitost, potom není šekem.

Šek může být vystaven **na jméno, na řad** nebo **na doručitele** (majitele). Šek se převádí rubopisem, pokud není výslovně jeho převod vyloučen (doložkou nikoli na řad, tzv. rektašek). Šek na doručitele se může převádět pouhým předáním.

Šek je splatný vždy na viděnou. Zákon vymezuje lhůty, ve kterých má být šek předložen k proplacení. Jejich délka je odvozena od místa vystavení a místa splatnosti. Po uplynutí těchto lhůt může nabýt účinnosti odvolání šeku. Pokud však šek odvolán nebyl, může šekovník platit i po uplynutí lhůty k předložení šeku.

Podle výstavce šeku lze šeky dělit na soukromé a bankovní. Jako soukromé šeky bývají označovány šeky vystavované nebankovními subjekty (osobami fyzickými či nebankovními právníckými osobami).

Bankovní šeky jsou považovány za velmi kvalitní druh šeků. Jejich výstavcem je banka, která přikazuje šekovníkovi (jiné bance), aby na její vrub vyplatila majiteli určitou sumu peněz. O vystavení bankovního šeku žádá klient (zpravidla kupující) svojí banku, aby k tíži jeho účtu vystavila bankovní šek ve prospěch oprávněného (zpravidla prodávajícího).

Při použití šeku v mezinárodním styku bývá šekovníkem zahraniční korespondenční banka banky vystavující. Bankovní šek je tak v mezinárodním styku velmi spolehlivým platebním instrumentem a používá se i pro placení v mezinárodním obchodě.

Operace prováděné se šeky:

Žirování šeku - osoba uvedená na řadu šeku může převést svá práva dále rubopisem.

Krosování šeku - krosování má zabránit zneužití šeku neoprávněnou osobou. Provádí se dvěma rovnoběžnými čarami na líci šeku.

Stop payment – zastavení placení šeku - má význam v případě ztráty nebo zcizení šeku. Dává je výstavce šekovníkovi.

Protest šeku - protest je úřední zjištění, že šek byl v zákonné lhůtě předložen k proplacení a nebyl proplacen. Protest provádějí státní notářství a obecní úřady.

Potvrzení šekovníka - potvrzení šekovníka je rovnocenné protestu šeku.

Způsoby inkasa šeku

Aby šek mohl být proplacen, musí být provedena cenzura, tj. kontrola a zvážení všech šekových náležitostí.

1) šek může být eskontován – tj. promptně proplacen majiteli a zaslán šekovníkovi k promptnímu způsobu honorování. V případě jakékoliv závady je šek převzat k inkasu.

2) šek může být převzat k inkasu a to formou

a) Cash Letter Systém: jedná se o promptní způsob proplacení tzv. zálohového připsání ve prospěch účtu klienta s výhradou storna po určitou sjednanou dobu.

b) Po konečném zaplacení tzv. „After final payment“: výplata následuje po konečném obdržení dobropisu od banky.¹⁵

3.7.4 Směnky

Směnka je cenný papír, který má zákonem předepsanou formu. V ČR platí zákon směnečný a šekový č. 191/1950 Sb.

Existují dva druhy směnek: **směnka cizí** a **směnka vlastní**. V obchodu se více využívá směnka cizí.

Směnku cizí (tzv. tratu) lze zjednodušeně charakterizovat jako bezpodmínečný písemný příkaz výstavce směnky (trasanta) adresovaný jiné osobě (směnečníkovi, trasátovi), aby uhradila směnečnému věřiteli (remitentovi) určitou peněžitou částku. Směnka vlastní představuje bezpodmínečný písemný příslib výstavce zaplatit směnečnému věřiteli (remitentovi) určitou peněžitou částku.

K obsahovým náležitostem směnky cizí patří:

1. Označení, že jde o směnku, zanesené do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyku, ve kterém je tato listina sepsána.
2. Bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu.

¹⁵ Marvanová, M., Houda, M. a kolektiv, *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995

3. Jméno toho, kdo má platit (směnečníka). Při použití směnky v obchodních vztazích bývá směnečníkem nejčastěji osoba, která je odběratelem zboží nebo služeb.
4. Údaj splatnosti.
5. Údaj místa, kde má být placeno. Pokud tato náležitost není výslovně na směnce uvedena, je podle zákona směnečného a šekového místem platebním to místo, které je uvedeno u jména směnečníka.
6. Jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno.
7. Datum a místo vystavení směnky.
8. Podpis výstavce.

Náležitosti směnky vlastní jsou velmi obdobné směnce cizí. Neobsahují však údaje směnečníka, protože hlavním směnečným dlužníkem je výstavce sám.

Výhodou směnky pro financování mezinárodního obchodu je její snadná obchodovatelnost. Majitel směnky tak může poměrně snadno získat finanční prostředky jejím prodejem ještě před splatností. Tuto službu – tzv. eskontování směnek – často poskytují banky. Při eskontu si srážejí diskont, který je úměrný době splatnosti směnky a aktuální úrokové sazbě. Při eskontu směnek si však banka zachovává právo postihu vůči původnímu majiteli směnky pro případ neplacení směnečným dlužníkem.

Směnka je ze zákona papírem na řad a podobně jako u jiných papírů na řad lze všechna práva ze směnky vyplývající převést na nového majitele tzv. indosamentem (též rubopisem nebo žirem).

Existují dva druhy rubopisů:

- Rubopis nevyplněný, biankoindosament, obsahuje pouhý podpis osoby, která směnku převádí (indosanta) na rubu směnky, ale nejmenuje osobu, na kterou jsou práva z tohoto cenného papíru převáděna.
- Rubopis vyplněný bývá formulován „za mne na řad XY“ nebo „plaťte na řad XY“.

Indosamentem převádí majitel směnky (indosant) na indosantáře veškerá práva ze směnky. Jednotlivé indosamenty na sebe musejí navazovat a tvoří tzv. nepřetržitou řadu.

V mezinárodním obchodě se pro zlepšení bonity směnky často používá směnečný aval, při kterém se za směnečného dlužníka zaručuje třetí osoba jako

směnečný rukojmí. Rukojemský závazek může být převzat za kteroukoli osobu zavázanou ze směnky.

Rukojmí (avalista) se na směnce zavazuje vždy svým podpisem a zpravidla s uvedením osoby, za kterou ručí (avaláta).

Rukojemský závazek může přijmout jakákoli třetí osoba, ale v mezinárodním obchodě bývá požadován aval bankovní. Pokud je banka o tuto službu klientem požádána, hodnotí bonitu klienta podobně, jako kdyby mu měla poskytnout úvěr.

Majitel směnky musí sám předložit směnku dlužníkovi k placení - u směnky cizí akceptantovi nebo směnečníkovi (pokud směnka nebyla přijata), u směnky vlastní jejímu výstavci. Přitom musí směnku předložit v platebním místě, resp. v místě směnečného domicilu, a dodržet platební lhůty v souladu se splatností směnky. V mezinárodním obchodě je nejčastěji směnka předkládána k placení prostřednictvím banky. Instrukce k obstarání inkasa směnky by banka měla dostat s takovým časovým předstihem, aby mohla směnku předložit dlužníkovi včas.

V případě, že směnečný dlužník nesplní své závazky ze směnky, chrání majitel směnky svá práva tzv. směnečným protestem.

Protest je listina vystavená veřejnoprávními orgány, většinou soudem nebo notářem, která potvrzuje, že nároky ze směnky byly včas a řádně uplatněny a že směnečný dlužník své závazky nesplnil.

3.7.5 Dokumentární inkaso

Dokumentární inkaso se řídí v ČR zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník v platném znění. Práva a povinnosti vyplývající ze smlouvy o dokumentárním inkasu se řídí také podpůrně ustanoveními o smlouvě mandátní.¹⁶

Dokumentární inkaso patří mezi klasické dokumentární platební instrumenty, využívané jak v tuzemském, tak i v zahraničním obchodě ve většině zemí světa. Obchodními partnery je využíván v případě, kdy nejsou ochotni obchodovat bez jakéhokoli zajištění, ale z hlediska míry rizika není nezbytný vstup banky do závazkového vztahu. Protože zaplacení dokumentárního inkasa není zajištěno závazkem banky, hodí se tento instrument zejména pro situace, kdy prodávající nemá

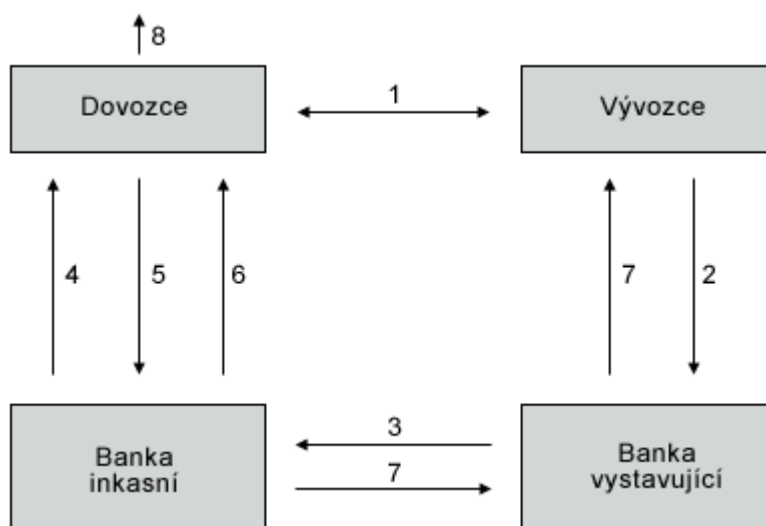
¹⁶ Ustanovení § 566 – 576 zákona č. 512/1991 Sb.

pochybnosti o ochotě a schopnosti kupujícího odebrat zboží a zaplatit, ani o stabilitě politického, hospodářského a právního prostředí země kupujícího.

Dokumentární inkaso zajišťuje prodávajícímu, že předkládané dokumenty, a v případě dispozičních dokladů ani zboží, nebudou vydány kupujícímu bez splnění inkasních podmínek, které mají obvykle následující podobu:

- a) vydání dokumentů proti zaplacení – předkládající banka vydá kupujícímu doklady pouze proti příkazu k zaplacení inkasa
- b) vydání dokumentů proti akceptaci směnky – banka vydá doklady až poté, co kupující akceptuje cizí směnku nebo vystaví směnku vlastní

Fungování dokumentárního inkasa lze porozumět z tohoto schématu:¹⁷

- 1 - Uzavření obchodní smlouvy
- 2 - Příkaz k obstarání dokumentárního inkasa + dokumenty
- 3 - Předání inkasních příkazů a příslušných dokumentů
- 4 - Informování dlužníka o příjmu dokumentů a o inkasních podmínkách
- 5 - Provedení příslušného inkasního úkonu
- 6 - Předání dokumentů
- 7 - Předání inkasního plnění
- 8 - Vyzvednutí zboží

¹⁷ http://www.kb.cz/cs/seg/seg4/products/documentary_collection.shtml

Výhody dokumentárního inkasa:

- jistota hladkého vyřízení případu pro vývozce, který bance svěří dokumenty k inkasu
- banka nevydá dokumenty, dokud kupující nedá příkaz k úhradě nebo nesplní jiné inkasní podmínky
- banka nevydá dokumenty ani v případě, kdy je úhrada provedena jako hladká platba, dokud nedostane zmocnění od vysílající banky
- větší jistota zaplacení než u hladké platby
- nižší poplatky bance (ve srovnání s odměnami za zpracování dokumentárního akreditivu)
- jednoduchost zpracování, bezpečnost

Nevýhody dokumentárního inkasa:

- jeho použití není vhodné do zemí, kde jsou nestabilní hospodářské a politické poměry
- nedává dodavateli jistotu, že odběratel zaplatí inkasní částku nebo převezme zboží

Členění dokumentárního inkasa:

- a) dodavatelské
- b) odběratelské

Jedná se o dokumentární inkasa členěná podle toho, kterou část dokumentárního inkasa banka zpracovává, tzn. zda je vysílající bankou – pak se jedná o dodavatelské inkaso nebo zda je inkasní bankou – pak se jedná o odběratelské inkaso.

Nebo

- a) exportní
- b) importní

Jedná se o dokumentární inkasa členěná podle stejného klíče jako shora uvedená inkasa, ale ještě s podrobnějším teritoriálním upřesněním.¹⁸

Dále podle typu předkládaných dokumentů

- a) dokumentární – inkaso směnky předkládané současně s dokumenty prokazující dodávku zboží nebo inkaso pouze těchto dokumentů bez směnky

¹⁸ Schlossberger, O., Soldánová, M., *Platební styk*, Bankovní institut, a. s. – třetí přepracované a doplněné vydání, Praha, květen 2005, str. 134

b) směnečné – v podstatě se jedná o zprostředkování inkasa směnky a patří mezi běžně využívaný způsob předkládání směnky k proplacení v zahraničním obchodě.¹⁹

Podle inkasních podmínek:

- dokumenty proti placení;
- dokumenty proti přijetí;
- dokumenty proti jiným podmínkám;
- dokumenty proti částečnému platu a akceptaci směnky;
- dokumenty proti vystavení bankovní záruky;
- dokumenty proti potvrzení o převzetí dokumentů nebo proti závazku odběratele na odložené placení;
- dokumenty proti výměně za jiné dokumenty.

Podle způsobu vypracování:

- a) přímé – inkaso si vyřizuje dodavatel sám, bez využití své banky
- b) nepřímé – inkaso provádí banka pověřená dodavatelem.

3.7.6 Dokumentární akreditiv

Dokumentární akreditivy se řídí v ČR zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění. Vzhledem k tomu, že dokumentární akreditiv může otevřít pouze banka, vztahuje se na něj také zákon č. 21/1992 Sb., o bankách a další jiné zákony.

Jedná se o platební instrument, jehož vznik a rozšíření si vynutila vysoká rizika spojená s platbami do zahraničí. Pomocí akreditivu lze toto riziko eliminovat. Nyní se používá nejen v mezinárodním platebním styku, ale i v tuzemském.²⁰

Do podoby, jak jej známe dnes, se dokumentární platební styk vyvinul ve druhé polovině 19. století v Anglii. Za svůj rozvoj vděčí rozmachu zahraničního obchodu v 18. a 19. století, kdy bylo nutné najít způsob, jak financovat dovoz zboží ze zaoceánských kolonií.

Dokumentární akreditiv je bankou vystavený písemný závazek, že na základě žádosti klienta (kupujícího, příkazce) a z jeho účtu poskytne oprávněné osobě

¹⁹ Schlossberger, O., Soldánová, M., *Platební styk*, Bankovní institut, a. s. – třetí přepracované a doplněné vydání, Praha, květen 2005, str. 132

²⁰ http://www.ceed.cz/bankovnictvi/770dokumentarni_akreditiv.html

(beneficientovi, prodávajícímu) určité plnění (zaplatí finanční částku) proti předložení dokumentů, jež dokládají dodání určitého zboží. Dokumenty musí splňovat podmínky akreditivu a musí být předloženy do určité doby a na určitém místě.

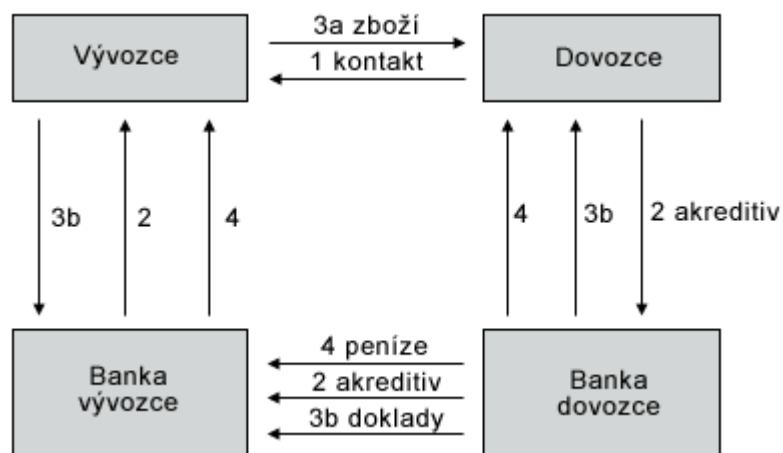
Zúčastněnými subjekty jsou:

- příkazce (kupující), jenž dává příkaz k otevření akreditivu
- banka otevírající akreditiv (obvykle banka příkazce)
- avizující, resp. potvrzující banka (potvrzuje prodávajícímu otevření akreditivu)
- oprávněný (prodávající, který se takto zajišťuje proti riziku nezaplacení kupujícím)

Průběh dokumentárního akreditivu můžeme rozdělit do tří fází:

1. sjednání podmínek akreditivu
2. otevření akreditivu
3. použití akreditivu

Konkrétnímu fungování akreditivu lze porozumět z následujícího schématu:

1 - Mezi vývozcem (prodávajícím) a dovozcem (kupujícím) dojde k uzavření kupní smlouvy (kontraktu)

2 - Na základě kupní smlouvy a jejích podmínek požádá dovozce svou banku a o otevření akreditivu

3a – Vývozce odešle zboží.

3b - Vývozce shromáždí doklady podle podmínek akreditivu a prostřednictvím své banky je odešle bance dovozce, která je zkontroluje a v případě splnění podmínek je pak předá dovozci.

4 - Banka dovozce (vystavující banka) proplatí akreditiv vývozci a zatíží účet dovozce.

Výhody a vlastnosti dokumentárního akreditivu:

- eliminuje rizika jak pro dodavatele, tak pro odběratele (příjemce akreditivu má jistotu, že dostane zaplacen a příkazce, že po zaplacení obdrží zboží)
- kupující (příkazce akreditivu) může vhodnou volbou podmínek akreditivu a akreditivních dokladů zajistit optimální plnění kontraktu, zabezpečit si kontrolu nad pohybem zboží i jeho kvalitu
- jeden z nejrozšířenějších platebních instrumentů v mezinárodním obchodě
- využívání především mezi obchodními partnery, kteří spolu začínají obchodovat, u kontraktů na vyšší částky, při zajištění dlouhodobých kontraktů a v rizikových teritoriích
- tuzemské akreditivy se používají především při zajištění obchodu s nemovitostmi a jsou zpoplatňovány výhodnější sazbou oproti zahraničním

Nevýhody dokumentárního akreditivu:

- jeho zpracování je náročné a složité
- jeho změnu lze provádět pouze se souhlasem všech zúčastněných stran
- vyšší bankovní poplatky ve srovnání s jinými bezhotovostními platebními instrumenty

Z hlediska konkrétních potřeb transakcí je možné získat různé druhy akreditivů:

Podle stupně závazku:

- a) **odvolatelný** – představuje méně kvalitní zajištění pohledávky. Příkazce může podmínky akreditivu kdykoli změnit nebo celý dokumentární akreditiv zrušit bez souhlasu příjemce. Zrušení nebo změna odvolatelného akreditivu však nemá žádný vliv na akreditivní operace, které již byly provedeny podle předcházejících podmínek akreditivu. Nemá také vliv na závazky, které banka na jeho podkladě převzala
- b) **neodvolatelný** – může být změněn nebo zrušen pouze se souhlasem všech zúčastněných stran. Splněním všech akreditivních podmínek vzniká dodavateli pohledávka vůči bance

Podle právní závaznosti:

- a) **potvrzený** – banka příjemce může na základě žádosti banky příkazce akreditiv potvrdit. Avizující banka se po obdržení akreditivu rozhodne (v závislosti na bonitě vystavující banky a akreditivních podmínkách), zda akreditiv dodavateli potvrdí, anebo zda bude akreditiv pouze avizovat. Potvrzující banka tím vstupuje do simultánního závazku s vystavující bankou ve vztahu k dodavateli. Potvrzení akreditivu představuje pevný závazek pro potvrzující banku za předpokladu, že budou řádně splněny akreditivní podmínky
- b) **avizovaný** – avizující banka nevstupuje do závazku vůči dodavateli. Dodavateli pouze oznamuje podmínky akreditivu a ta zprostředkovává jeho realizaci. V případě, že se banka rozhodne akreditiv neavizovat, je povinna o této skutečnosti neprodleně informovat vystavující banku

Podle způsobu zpracování:

- a) **revolvingový** – v době jeho platnosti se základní akreditivní částka podle stanovených akreditivních podmínek obnovuje až do vyčerpání celkové částky. Je výhodný u kontraktů, kde se pravidelně dodávky zboží, resp. služeb, opakují. Banka odběratele vstupuje do závazku odpovídajícímu celkové výši všech obrátek. Potvrzující banka vstupuje do závazku odpovídajícímu potvrzené částky např. do výše jedné obrátky. Revolvingový akreditiv musí vždy mimo jiné uvádět výši základní částky, počet obrátek, celkovou částku, podmínky revolvingu a jeho charakter.
- b) **převoditelný** – je velmi často používán při reexportních operacích. Tento akreditiv je zpravidla otevřen ve prospěch zprostředkovatele obchodu, který žádá banku o převedení akreditivu na dalšího příjemce. Výhodou pro zprostředkovatele je to, že nemusí vázat finanční prostředky při převedení daného konkrétního akreditivu. Nevýhodou je, že musí být akreditiv vždy otevřen jako převoditelný. Akreditiv může být převeden pouze za podmínek uvedených v původním akreditivu s výjimkou částky, jednotkové ceny, data platnosti a lhůty pro předložení dokumentů.
- c) **Back-to-back** – využívá se k financování dodávek subdodavatelů hlavnímu dodavateli. Základem je vystavení akreditivu, který je platný a vyplatitelný u banky, která bude vstupovat do závazku otevřením nového akreditivu. Po

obdržení podmínek je vystaven avizující bankou nový akreditiv – ve prospěch subdodavatele. Výhodou tohoto akreditivu je, že příjemce prvního akreditivu nemusí vázat vlastní prostředky při otevření akreditivu ve prospěch původního dodavatele. Pro banku je původní akreditiv jistěním nově vystaveného akreditivu, jehož částka však nemůže být vyšší. Doba splatnosti u tohoto nového akreditivu musí být delší než u původního akreditivu, z důvodu provedení úhrady až na základě inkasa z původního akreditivu. Realizace těchto akreditivů u jedné banky zajišťuje úhradu prvního akreditivu až po obdržení úhrady z realizace druhého akreditivu.

- d) **Rembursní** – vyznačuje se tím, že banka příjemce akceptuje směnku vystavenou na ní příjemcem. Částka směnky bývá obvykle stejná jako hodnota akreditivních dokumentů. Banka beneficianta zkontroluje dokumenty přeložené v rámci akreditivních podmínek a opatří směnku svým akceptem a ihned takovouto směnku nabídnutou beneficentem odkoupí a vyplatí příjemci akreditivu celou směnečnou částku. Vypočtený diskont a hodnotu směnky následně inkasuje od vystavující banky.
- e) **Akreditiv s červenou nebo zelenou doložkou** – umožňuje příjemci akreditivu získat určité procento z akreditivní částky předem jako zálohu. Zálohu vyplácí avizující resp. potvrzující banka. Při splnění podmínek akreditivu je o předem vyplacenou zálohu snížena částka odpovídající předloženým dokumentům. Při nesplnění akreditivních podmínek a nevrácení zálohy příjemcem je povinná částka zálohy včetně úroků uhradit avizující resp. potvrzující bance vystavující banka. Vystavující banka zase požaduje takovouto úhradu od příkazce akreditivu.
- f) **Standby akreditiv** – v podstatě se jedná o bankovní záruku ve zvláštní formě dokumentárního akreditivu. V rámci tohoto akreditivu jsou předkládány dokumenty, jenž mají tzv. negativní charakter. Zpravidla jde o dokumenty uvádějící porušení různých podmínek kontraktu.
- g) **Pověřovací list** – akreditiv otevřený vystavující bankou ve prospěch příjemce akreditivu. Příjemce je oprávněn vystavit směnku a dokumenty u kterékoliv banky.

- h) **Zmocnění k odkupu nebo k proplacení** – od běžných akreditivů se liší zpravidla svým názvem. Vyskytuje se výjimečně.
- i) **Akreditiv s platební podmínkou „na viděnou“** – příjemce obdrží akreditivní částku prostřednictvím avizující banky po splnění akreditivních podmínek.
- j) **Akreditiv s platební podmínkou „odložená platba“**
- k) **Akreditiv s platební podmínkou „negociace“** – představuje úhradu akreditivní částky proti předloženým dokumentům nebo zaplacení směnky bez postihu na výstavce nebo majitele v dobré víře. U negociace směnky v rámci akreditivu se jedná o převod dosud neakceptované směnky na rozdíl od eskontu směnek, kde jsou směnky již akceptované.
- l) **Akreditiv s platební podmínkou „akceptace“** směnky – jedná se o nejběžnější použití směnky v rámci dokumentárního akreditivu, kdy je směnka vystavována příjemcem akreditivu. Akceptace představuje akceptování směnky, která je přeložena společně s dalšími dokumenty. Banka má povinnost zaplatit jak ze směnečného práva, tak i z akreditivních podmínek.
- m) **Akreditiv s platební podmínkou „kombinovaná platba“** – představuje kombinaci úhrady akreditivní částky podle výše uvedených platebních podmínek, doplněných například o úhradu předem.

4. POROVNÁNÍ NABÍDKY PLATEBNÍCH INSTRUMENTŮ U VYBRANÝCH BANK

V souvislosti s rozvojem obchodování se zahraničím se rozšiřuje také nabídka služeb poskytovaných bankami. V této souvislosti jde tedy o nabídku a zprostředkování různých platebních instrumentů využívaných v zahraničním bezhotovostním platebním styku. Lze říci, že v současné době by tyto služby měly být pro každou banku naprostou samozřejmostí.

Jelikož je nabídka všech bank takřka stejná, mohou být nyní rozhodujícím faktorem pro výběr banky náklady spojené s využitím jejích služeb.

Zde jsou tedy porovnávány čtyři banky (Česká spořitelna, a. s., ČSOB a. s., Komerční banka a. s., Reiffeisenbank a. s.), které poskytují předmětné služby, jenž jsou

v této práci popisovány. Přímo se tedy jedná o porovnání cen služeb, týkajících se daného platebního instrumentu.

Sazebník každé banky se liší v členění a rozsahu služeb, vzhledem k tomu jsou zde porovnány jen základní položky.

Porovnání nákladů u platebních karet

Služba	Vybrané banky			
	ČSOB	Česká spořitelna	KB	Reiffeisenbank
Výběr hotovosti debetní platební kartou vydanou bankou z vlastního bankomatu	6,-	zdarma	5,-	zdarma
Výběr hotovosti debetní platební kartou vydanou bankou z bankomatu ostatních bank	30,-	0,5% z vybrané částky + 25,-	35,-	39,90 Kč
Výběr hotovosti debetní platební kartou vydanou bankou z bankomatu v zahraničí	0,5% z vybrané částky + 80,-	0,5% z vybrané částky + 100,-	1%, min. 100,-	0,5% z vybrané částky + 100,-
Platba kartou u obchodníka	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma

Vlastní zpracování podkladů

Porovnání nákladů u hladkých platů

Služba	Vybrané banky			
	ČSOB	Česká spořitelna	KB	Reiffeisenbank
Platby ze zahraničí				
Přijatá Europlatba	150,-	100,-	145,-	200,-
Přijatá platba v Kč z jiné české banky připsaná na cizoměnový účet klienta	1 %, min. 150,-, max. 1 000,-	1%, min. 100,-, max. 950,-	0,9%, min. 225,-, max. 1 095,-	150,-
Platby do zahraničí				
Odeslaná Europlatba	250,-		195,-	50,-
Příplatek za Urgent SWIFT		příplatek 500,- za 1 den	600,-	250,-
Příplatek za urgentní zpracování odeslané platby v EUR a USD do zahraničí nebo do jiné banky v ČR	500,-		1 000,-	1 500,-

Vlastní zpracování podkladů

Porovnání nákladů u šeků

Služba	Vybrané banky			
	ČSOB	Česká spořitelna	KB	Reiffeisenbank
Nákup bankovních šeků u banky vystavených jinou bankou	1% z částky šeku nim. 300,-, max. 3 000,-	1% min 100,- max. 3000,- + případné výlohy ostatních bank		
Upozornění na nedostatečné krytí	50,-			50,-
Šeky inkasované v jiných bankách	1% z částky šeku nim. 300,-, max. 3 000,-	1% min. 100,-, max. 3 000,- + případné výlohy ostatních bank		
Vystavení bankovního šeku - bezhotovostně	1% z částky šeku nim. 500,-, max. 3 000,-		2%, min. 200,- max. 5 000,-	1% z částky šeku, min. 500,-
Vystavení tiskopisu soukromého šeku	300,-/20 ks šeků	5,-/1 ks	5,-	
Stop-payment nebo odvolání šeku	200,- + telekomunikační náklady	150,-	200,- za každé hlášení	
Zrušení zákazu úhrady soukromého šeku	200,-	50,-		
Reklamace šeku	100 - 500,- podle složitosti operace			500,- + skutečné náklady + poplatky cizích bank
Operace s neplacenými, popř. nekrytými šeky	100 - 200,- podle složitosti operace + výlohy zahraniční/tuzemské banky			500,- + skutečné náklady

Vlastní zpracování podkladů

Porovnání nákladů u směnek

Služba	Vybrané banky			
	ČSOB	Česká spořitelna	KB	Reiffeisenbank
Obstarání inkasa směnky	0,2 %, min. 1 500,-, max. 20 000,-	0,3%, min. 1 000,-, max. 20 000,-	0,3% z částky inkasa, min. 1 000,- max. 20 000,-	0,2% z hodnoty směnky, min. 2 000,-
Obstarání akceptace směnky	500,-	500,-	500,- + skutečné náklady	500,-

Obstarání protestu směnky	1 500,- + skutečné výlohy, u neklientů záloha 3 500,- v hotovosti předem	1 000,- + notářské poplatky	1 000,- + skutečně vzniklé náklady	0,1% z hodnoty směnky, min. 2 000,- + skutečné náklady účtované notářem
---------------------------	--	-----------------------------	------------------------------------	---

Vlastní zpracování podkladů

Porovnání nákladů u dokumentárního akreditivu a inkasa

Služba	Vybrané banky			
	ČSOB	Česká spořitelna	KB	Reiffeisenbank
Dokumentární akreditivy exportní / přijaté / dodavatelské				
Avizování nebo zvýšení částky akreditivu	0,2 % z částky akreditivu, min. 1 500,-	0,2%, min. 1 000,-	0,2%, min. 1 000,-	0,1% z hodnoty akreditivu, min. 3 000,-
Potvrzení nebo zvýšení a/nebo prodloužení potvrzeného akreditivu	poplatek za avizování + riziková přírážka (p.a. dle bonity vystavující banky)	0,3%, min. 1 000,- za 1. čtvrtletí + 0,1%, min. 1 000,- za každý další započatý měsíc	individuálně, v závislosti na míře kreditního rizika, min. 1 500,-	dle rizikovosti banky a teritoria, min. 0,1% za každých započatých 30 dní platnosti, min. 3 000,- p. q.
Výplata akreditivu (včetně přezkoumání dokumentů)	0,3 % z částky dokumentů, min. 1 500,-	0,3%, min. 1.000,-	0,3% z vyplacené částky, min. 1 000,-	0,2% z hodnoty dokumentů, min. 3 000,-
Přijetí směnky a/nebo odložená platba v rámci potvrzeného akreditivu (včetně přezkoumání dokumentů)	0,2 % z částky dokumentů za každý započatý měsíc, min. 1 500,- + riziková přírážka p.a. dle bonity vystavující banky	0,1%, min. 1.000,-		
Dokumentární akreditivy importní / vydané / odběratelské				
Otevření nebo zvýšení a/nebo prodloužení akreditivu	0,3 % z částky akreditivu za 1. čtvrtletí, 0,1 % za každý další započatý měsíc, min. 1 500,- + riziková přírážka p.a. dle míry úvěrového rizika	0,3%, min. 1 000,- za 1. čtvrtletí + 0,1%, min. 1 000,- za každý další započatý měsíc	0,3%, min. 1 000,- za 1. čtvrtletí + 0,1%, min. 1 000,- za každý další započatý měsíc	min.0,1% z hodnoty akreditivu za každých 30 dní jeho platnosti, min. 3 000,- p. q.
Výplata akreditivu (včetně přezkoumání dokumentů)	0,3 % z částky dokumentů, min. 1 500,-	0,3%, min. 1.000,-	0,25% z vyplacené částky, min. 1 000,-	0,2% z hodnoty dokumentů, min. 3 000,-

Přijetí směnky a/nebo odložená platba (včetně přezkoumání dokumentů)	0,2 % z částky dokumentů za každý započatý měsíc, min. 1 000,- + riziková přírážka p.a. dle míry úvěrového rizika	0,3%, min. 1 000,- za 1. čtvrtletí + 0,1%, min. 1 000,- za každý další započatý měsíc	0,25%, min. 1 000,- za každé započaté čtvrtletí + individuální riziková přírážka v závislosti na míře kreditního rizika + poplatky za výplatu	min. 0,1% z hodnoty dokumentů za každých započatých 30 dní odložení placení, min. 3 000,- p. q.
Dokumentární akreditivy - ostatní položky				
Změna akreditivu (mimo zvýšení a prodloužení)	1 500,-	1.000,-	750,-	1 000,-
Zrušení/vyvedení akreditivu z evidence při nečerpání	1 500,-			1 000,-
Převod akreditivu	0,2 % z částky převedeného akreditivu, min. 1 500,-	0,2%, min. 1 000,-	0,15% z převedené částky, min. 2 000,-	0,4% z hodnoty převáděného akreditivu, min. 3 000,-
Oznámení o postoupení výtěžku z akreditivu a/nebo o přijetí neodvolatelného příkazu k úhradě	1 500,-	0,1%, min. 1.000,-		3 000,- za vystavení potvrzení, platební provize 0,2%, min. 3 000,-
Uvolnění zboží zaslaného k dispozici bance	500,-	1 000,-	500,-	0,1% z hodnoty dokumentů, min. 1 000,-, max. 10 000,-
Nesrovnalosti v dokumentech	1 500,-	1 500,-	500,-	1 800,-
Dokumentární inkasa				
Zpracování dokumentárního inkasa, platebního příslibu	0,3 %, min. 1 500,-, max. 30 000,-	0,3%, min. 1.000,-, max. 20 000,-	0,3% z částky inkasa, min. 1 000,- max. 20 000,-	0,2% z hodnoty dokumentů/směnky, min. 2 000,-
Změna inkasních podmínek	500,-	500,-	200,-	1 000,-
Uvolnění zboží zaslaného k dispozici bance	500,-	500,-	500,-	0,1% z hodnoty dokumentů, min. 1 000,-, max. 10 000,-
Obstarání akceptace směnky	500,-	500,-		
Obstarání protestu směnky	1 500,- + skutečné výlohy	1 000,- + notářské poplatky		0,1% z hodnoty směnky, min. 2 000,- + skutečné náklady účtované notářem

Vlastní zpracování podkladů

5. ZÁVĚR

V současné době, kdy stále narůstá počet rizik souvisejících se zahraničními obchodními operacemi, je nutné pohledávky co nejlépe chránit. Jednou z možností, která k tomuto může napomoci, je správná volba bezhotovostního platebního instrumentu.

Z rozborů uvedených v této bakalářské práci lze učinit mimo jiné tyto závěry:

Za první - hladké platby jsou nesporně nejméně nákladným platebním instrumentem. Nicméně nelze přehlédnout skutečnost, že tento nástroj lze využít pouze v případech, kdy mezi dodavatelem a odběratelem existují dlouhodobě bezproblémové komerční vztahy a i politickoekonomická situace v teritoriu odběratele nevykazuje náznaky postupného zhoršování podmínek pro provádění zahraničně obchodních operací.

Za druhé - šek, jenž lze charakterizovat jako bezpodmínečný platební příkaz dávající výstavce své bance, aby z jeho účtu uhradila majiteli šeku určitou peněžitou částku, je spolehlivým platebním instrumentem i v mezinárodním obchodě. Platí však, že pro vývozce je bezpečný zejména v takovém případě, kdy šek obdrží od odběratele ještě před dodáním zboží.

Za třetí – pokud jde o jistotu zaplacení pro dodavatele v případě směnky, lze v zásadě konstatovat totéž co u šeku, to znamená, že pro dodavatele je výhodné obdržet směnku od odběratele ještě před odesláním zboží. Směnka však poskytuje řadu souvisejících výhod pro účastníky směnečného obchodu. Výhodou směnky pro financování mezinárodního obchodu je např. její snadná obchodovatelnost. Majitel směnky tak může poměrně snadno získat finanční prostředky jejím prodejem ještě před její splatností. V mezinárodním obchodě se pro zlepšení bonity směnky často používá též směnečný aval. Rukojemský závazek může přijmout jakákoli třetí osoba, ale v mezinárodním obchodě bývá požadován aval bankovní. Významnou výhodou směnky je skutečnost, že její vymahatelnost při soudním řízení je velice rychlá (viz. zákonná úprava).

Za čtvrté – vzhledem ke skutečnosti, že zaplacení dokumentárního inkasa není zajištěno závazkem banky, hodí se tento instrument zejména pro situace, kdy prodávající nemá pochybnosti o ochotě a schopnosti kupujícího odebrat zboží a zaplatit,

ani o stabilitě politického, hospodářského a právního prostředí země kupujícího. Dokumentární inkaso zajišťuje prodávajícímu, že předkládané dokumenty, a v případě dispozičních dokladů ani zboží, nebudou vydány kupujícímu bez splnění inkasních podmínek, nicméně v případě, kdy se kupující rozhodne odeslané zboží neodebrat, není pro dodavatele zajištěna úhrada za dodávku. Přesto lze konstatovat, že v případě dokumentárního inkasa se jedná o větší jistotu zaplacení než u hladkých plateb.

Za páté – dokumentární akreditiv představuje bankou vystavený písemný závazek, že na základě žádosti klienta a z jeho účtu poskytne oprávněné osobě určité plnění proti předložení dokumentů, jenž dokládají dodání určitého zboží. Z toho je zřejmé, že se jedná o nejdokonalejší formu zajištění návratnosti pohledávky, neboť bankovní závazek nelze zrušit a tudíž v případě předložení všech smluvně dohodnutých dokumentů banka pohledávku uhradí. Jedinou nevýhodou u tohoto typu instrumentu zůstává podstatně vyšší nákladovost. Proto je nutné vždy uvážit, v kterých případech se tento nástroj jeví jako nezbytný pro úspěšné dokončení zahraničně obchodní operace. Potřeba jeho využívání vzrůstá především při velkých objemech dodávek, dlouhodobých kontraktech v řádu let a rovněž v rizikových teritoriích.

Při výběru vhodného platebního instrumentu může podnikatele ovlivnit nákladovost zvoleného prostředku u konkrétní banky. Táto práce proto nabízí také porovnání cen čtyř vybraných bank, týkajících se jednotlivých služeb souvisejících s daným platebním instrumentem.

Dle porovnání nákladů bylo zjištěno, že se poplatky u většiny položek pohybují přibližně ve stejné výši, ale lze také najít poplatky, které se u jednotlivých bank liší výrazněji. Jedná se například o podstatně nižší poplatek Komerční banky a. s. za nesrovnalosti v dokumentech v dokumentárním akreditivu v porovnání se zbylými třemi bankami. Je ale nutné hodnotit poplatky za všechny služby týkající se daného platebního instrumentu, protože na jedné položce může být poplatek výrazně nižší, což může být bance kompenzováno na vyšší nákladů jiné služby.

6. SEZNAM LITERATURY

6.1. Odborné publikace

1. ANDRLE, P. *Dokumentární akreditiv v praxi*, GRADA čtvrté zcela přepracované vydání 2007, ISBN 978-80-247-2276-4
2. *Hladké platy v mezinárodním platebním styku*, Praha 1005, vydala Hospodářská komora ve vydavatelství PP Agency
3. MÁČE, M. *Platební styk*, GRADA vydání 2006, ISBN 80-247-1725-5
4. MACHKOVÁ, H. ČERNOHLÁVKOVÁ, E., SATO, A. A KOLEKTIV, *Mezinárodní obchodní operace, 4. aktualizované vydání*, GRADA, vydání 6.2.2007, ISBN 978-80-247-1590-2
5. MARVANOVÁ, M. HOUDA, M. A KOLEKTIV. *Platební styk – platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*, ECON – třetí rozšířené vydání 1995, ISBN 80-901627-2-X
6. SCHLOSSBERGER, O. SOLDÁNOVÁ, M. *Platební styk, třetí přepracované a doplněné vydání*: Praha, květen 2005, ISBN 80-7265-072
7. *Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku*

6.2 Internetové odkazy

8. ANDERLE, P. *Nové trendy v dokumentárním platebním styku*, z podkladových materiálů časopisu Bankovníctví, [cit. 2009-10-19]. Dostupné z WWW: <http://businessinfo.cz/cz/clanek/statni-podpora-exportu/nove-trendy-v-dokumentarnim-platebnim-styku.html>

9. *Ceník produktů a služeb pro fyzické osoby podnikatele a právnické osoby* [online]. Reiffeisenbank, a. s., [cit. 2010-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.rb.cz/attachements/pdf/obecne-dokumenty/cenik-fop/cenik-fop-po-cervenec.pdf>>
10. *Sazebník pro právnické osoby a fyzické osoby – podnikatele ve znění k 1.2.2010* [online]. Československá obchodní banka, a. s., [cit. 2010-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/Sazebniky/Stranky/Sazebnik-pro-pravnicke-osoby-a-fyzicke-osoby-podnikatele.aspx#g>>
11. *Souhrnný přehled předpisů* [online]. Česká národní banka, [cit. 2010-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/legislativa/predpisy_CNB/platebni_styk/index.html>
12. *Sazebníky KB pro podniky a municipality v obsluze obchodních center* [online]. Komerční banka, a. s., [cit. 2010-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.sazebnik-kb.cz/file/cms/cs/sazebniky-s-platnosti-od/kb-sazebnik-3.pdf?20100324>>
13. *Sazebník České spořitelny, a. s., pro bankovní obchody* [online]. Česká spořitelna, a. s., [cit. 2010-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_pageLabel=advanced_search&_nfpb=true&basicSearchText=sazebn%C3%ADk>

7. PŘÍLOHY

7.1 Příloha č. 1 - Vzor směnky vlastní

V _____ dne _____ <small>Místo a datum vyjádření (měsíc slovy)</small>	Číslo _____		
Dne _____ <small>Účej splatnosti (měsíc slovy)</small>	ZA TUTO SMĚNKU ZAPLATÍM		
	<table border="1"><tr><td>Částka</td><td>Měna</td></tr></table>	Částka	Měna
Částka	Měna		
částka slovy _____ _____			
Splatnost u _____ (domicil)			
Místo placení _____	_____ <small>Jméno (název a razítko), adresa a podpis vyjavitel</small>		

7.2 Příloha č. 2 – Vzor směnky cizí

V _____ dne _____ Místo a datum vystavení (měsíc slovy)	Číslo _____
Dne _____ Údaj splatnosti (měsíc slovy)	ZA TUTO SMĚNKU ZAPLAŤTE
Číska slovy _____	Číska _____ Měna _____
Směnečník (přesná adresa) _____	Datum a podpis příjemce (akosparta) _____
Splatnost u (domicil) _____	Jméno (název a razítko), adresa a podpis vystavovce _____
Místo placení _____	

7.3 Příloha č. 3 – Příklad kanadského šeku

MR. JOHN JONES
1645 DUNDAS ST. W, APT. 27
TORONTO, ON M6K 1V2

243
DATE 20061201
Y Y Y Y M M D D

PAY TO THE ORDER OF Wikimedia Foundation \$ 100.55
One Hundred Dollars and 55/100 DOLLARS

FIRST BANK OF WIKI
Victoria Main Branch
1425 James St., P.O. Box 4001
Victoria (B.C.) V8X 3X4

MEMO Donation John Jones MP

⑈ 243 ⑈ ⑆ 00005 ⑆ 1 23 ⑆ 1 23 ⑆ 4 56 ⑆ 7 ⑈

Security features included - Details on back

7.4 Příloha č. 4 – Formulář na dokumentární inkaso od ČSOB, a. s.

DOKUMENTÁRNÍ INKASO

Československé obchodní bance, a. s.

v

Příkazce:		faktura číslo	ze dne	částka faktury					
Kontaktní osoba:									
Telefon:	Fax:								
E-mail:		(nepoužívejte při akreditivch, neodvolatelných příslibech a zárukách)							
Výnos inkasa připište ve prospěch účtu číslo:		Žádáme Vás, abyste obstarali inkaso podle našich níže uvedených instrukcí označených ✓							
Žádáme Vás, abyste zaslali doklady na inkasní banku ☐ kurýrní poštou ☐ doporučenou poštou		Veškeré výlohy, které v této souvislosti vzniknou, tedy také ev. skladné, pojistné, celní poplatky a podobné, jsou k naší tíži.							
Inkasní banka (název, adresa):		Inkasní měna, částka: Doklady nechte vydat proti: ☐ placení ☐ viz zvláštní instrukce ☐ akceptaci směnky splatné							
Plátce (název, adresa):		Dejte si oznámit swiftem/telexem ☐ neakceptaci ☐ neplacení ☐ směnka má být v případě neplacení protestována							
Doklady	B/L orig/copy	poj.	faktura	osv. o pův.	směnka	balicí list		☐ dokumenty předložte až po dojití zboží	
přikládáme								výlohy inkasní banky	
zasíláme								☐ k naší tíži ☐ k tíži plátce ☐ plátce smí výlohy odmítnout ☐ plátce nesmí výlohy odmítnout	
na adresu: ☐ inkasní banky k dispozici ČSOB prostřednictvím ☐ zástupce ☐ plátce									výlohy ČSOB
Zásilku odesíláme na adresu ☐ inkasní banky ☐ ☐ k dispozici inkasní banky									☐ k naší tíži ☐ k tíži plátce ☐ plátce smí výlohy odmítnout ☐ plátce nesmí výlohy odmítnout
V případě potřeby necht' se inkasní banka obrátí na: _____, který nemá zmocnění změnit stav inkasa, pouze bude nápomocen při jeho uskutečnění									
☐ a kterému z výtěžku tohoto inkasa dejte vyplatit částku:									
Zvláštní instrukce:		V			dne				
								<input type="button" value="Tisk"/>	<input type="button" value="Smazat"/>
								Razítko a podpis	
Inkaso se řídí Jednotnými pravidly pro inkasa (publikace MOK v Paříži číslo 522, revize 1995).									

7.5 Příloha č. 5 – Formulář na dokumentární akreditiv od ČSOB, a. s.

DOKUMENTÁRNÍ AKREDITIV																																																													
průvodní list k předkládaným dokumentům v rámci exportního/dodavatelského akreditivu																																																													
Československé obchodní bance, a. s. Radlická 333/150, 150 57 Praha 5																																																													
Odesílatel:	Dokumentární akreditiv																																																												
	ref. ČSOB: E																																																												
	ref. vystavující banky:																																																												
kontaktní osoba:	vystavený na částku:																																																												
telefon: fax:	platný do:																																																												
e-mail: ref.:	z příkazu firmy:																																																												
<p>V příloze Vám zasíláme tyto doklady:</p> <table border="0"> <tr> <td>☐</td> <td>x originál obchodní faktura č.</td> <td>v hodnotě</td> <td>☐</td> <td>x kopie faktury</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x originál obchodní faktura č.</td> <td>v hodnotě</td> <td>☐</td> <td>x kopie faktury</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x originál obchodní faktura č.</td> <td>v hodnotě</td> <td>☐</td> <td>x kopie faktury</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x originál obchodní faktura č.</td> <td>v hodnotě</td> <td>☐</td> <td>x kopie faktury</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x originál B/L ze dne</td> <td>,</td> <td>☐</td> <td>x kopie B/L</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x originál balicího listu,</td> <td>☐</td> <td>x kopie balicího listu</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x originál osvědčení o původu,</td> <td>☐</td> <td>x kopie osvědčení o původu</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x originál pojistky,</td> <td>☐</td> <td>x kopie pojistky</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>x</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		☐	x originál obchodní faktura č.	v hodnotě	☐	x kopie faktury	☐	x originál obchodní faktura č.	v hodnotě	☐	x kopie faktury	☐	x originál obchodní faktura č.	v hodnotě	☐	x kopie faktury	☐	x originál obchodní faktura č.	v hodnotě	☐	x kopie faktury	☐	x originál B/L ze dne	,	☐	x kopie B/L	☐	x originál balicího listu,	☐	x kopie balicího listu		☐	x originál osvědčení o původu,	☐	x kopie osvědčení o původu		☐	x originál pojistky,	☐	x kopie pojistky		☐	x				☐	x				☐	x				☐	x			
☐	x originál obchodní faktura č.	v hodnotě	☐	x kopie faktury																																																									
☐	x originál obchodní faktura č.	v hodnotě	☐	x kopie faktury																																																									
☐	x originál obchodní faktura č.	v hodnotě	☐	x kopie faktury																																																									
☐	x originál obchodní faktura č.	v hodnotě	☐	x kopie faktury																																																									
☐	x originál B/L ze dne	,	☐	x kopie B/L																																																									
☐	x originál balicího listu,	☐	x kopie balicího listu																																																										
☐	x originál osvědčení o původu,	☐	x kopie osvědčení o původu																																																										
☐	x originál pojistky,	☐	x kopie pojistky																																																										
☐	x																																																												
☐	x																																																												
☐	x																																																												
☐	x																																																												
Hodnotu dokladů ☐ našeho účtu číslo	připište ve prospěch: vedeného u																																																												
Jiné instrukce:																																																													
☐ Zbytek akreditivu v částce bude námi ještě použit. ☐ Zbytek akreditivu v částce námi již použit nebude a zmocňujeme Vás, abyste o tom vyrozuměli svého zahraničního partnera.																																																													
☐ Zmocňujeme Vás, abyste doklady zaslali k inkasu, jelikož																																																													
	Razítko a podpis																																																												
	<input type="button" value="Tisk"/> <input type="button" value="Smazat"/>																																																												
Přílohy:	V dne																																																												
Platí pouze text označený ☒																																																													

7.6 Příloha č. 6 – Formulář na žádost o obstarání inkasa směnky od ČSOB, a. s.

ŽÁDOST O OBSTARÁNÍ INKASA SMĚNKY

Československé obchodní bance, a. s.

v

Příkazce/směnečný věřitel:

(název, adresa, IČ):

kontaktní osoba:

Telefon:

Fax:

E-mail:

reference/faktura:

Směnka na:

splatná:

Směnečný dlužník/plátce:

(název, adresa, IČ/IBAN)

Bankovní spojení dlužníka (název, adresa):

V příloze přikládáme originál výše uvedené směnky a žádáme Vás, abyste obstarali její inkaso prostřednictvím uvedeného bankovního spojení dlužníka podle našich instrukcí označených .

Výnos směnky připište ve prospěch našeho účtu číslo:

Výlohy, které v této souvislosti vzniknou (včetně telekomunikačních a za kurýrní službu) jdou

dle uzavřeného kontraktu k tíži: našeho účtu číslo:

dlužníka

výlohy ČSOB k tíži našeho účtu číslo:

výlohy dlužníkovy banky k tíži dlužníka

Výlohy inkasní banky: plátce smí výlohy odmítnout plátce nesmí výlohy odmítnout

Platební titul a účel transakce (číslo a slovy):

Žádáme Vás, abyste zaslali směnku na inkasní banku:

kurýrní poštou

doporučenou poštou

Směnku: nechte akceptovat

nechte vydat nebo vydejte proti zaplacení částky

Dejte si oznámit:

neplacení

neakceptaci

swiftem

Směnka má být v případě neplacení/neakceptace protestována: ano ne

Zvláštní instrukce:

Počet přiložených směnek:

V dne

Tisk

Smazat

.....
Razítko a podpis příkazce / majitele směnky

Upozorňujeme, že přiložený originál směnky musí být na rubu opatřen indosamentem majitele!!!

Inkaso směnky se řídí Jednotnými pravidly pro inkasa (publikace MOK v Paříži číslo 522, revize 1995).

Je-li směnka předložena na pobočce ČSOB, pobočka ověří podpisy příkazce!